

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία

03 / 21

20 Οκτωβρίου 2021

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Η νέα κανονικότητα της πανδημίας και οι όροι μετάβασης από την ανάκαμψη στην ισχυρή ανάπτυξη

- Η πανδημία βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη. Οι ανθρώπινες απώλειες καθημερινά είναι υπερβολικά υψηλές για να αγνοηθούν και νέες εξάρσεις του προβλήματος δεν μπορούν να αποκλειστούν.
- Η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας το τρέχον έτος είναι ισχυρή με μεγέθυνση του πραγματικού ΑΕΠ που αναμένεται στην περιοχή 8-8,5%, σε συνέχεια συρρίκνωσης του κατά 9% το προηγούμενο έτος. Τόσο η φετινή ανάκαμψη όσο και η περυσινή ύφεση είναι από τις ισχυρότερες στην Ευρωζώνη.
- Κατά το επόμενο έτος υπάρχει προοπτική μεγέθυνσης του ΑΕΠ, με ρυθμό στην περιοχή του 4%. Σε περίπτωση όμως που υπάρξει νέα έξαρση του υγειονομικού προβλήματος, ή εμπόδια στην ομαλή χρηματοδότηση της οικονομίας, η προοπτική μεγέθυνσης θα περιοριστεί προς το 2,5%.
- Σε κάθε περίπτωση, καθώς η αρχική δυναμική της εξόδου από την πανδημία θα γίνεται ασθενέστερη, η προσοχή πρέπει να στρέφεται στις περισσότερο μεσοπρόθεσμες τάσεις της οικονομίας.
- Υψηλότεροι ρυθμοί μεγέθυνσης στη δεκαετία, άνω του 3% κατά μέσο όρο, μπορούν να επιτευχθούν μόνο με αύξηση της παραγωγικότητας και περαιτέρω προσέλκυση παραγωγικών συντελεστών, εξέλιξη που προϋποθέτει ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές και το δημόσιο τομέα.
- Κρίσιμος ο ρόλος της δημοσιονομικής εξισορρόπησης. Οι πολιτικές στήριξης νοικοκυριών και επιχειρήσεων ήταν κεντρικός παράγοντας για την άμβλυνση της ύφεσης πέρυσι και ενίσχυσαν την ανάκαμψη φέτος. Θα πρέπει όμως, αναγκαστικά, να αντιστραφούν προς μηδενικό έλλειμμα φέτος και με λελογισμένα πρωτογενή πλεονάσματα της τάξης του 1% στη συνέχεια.

Η νέα κανονικότητα της πανδημίας και οι όροι μετάβασης από την ανάκαμψη στην ισχυρή ανάπτυξη

- Η αντιστροφή του αντιπληθωρισμού προς συστηματικά επίπεδα πληθωρισμού στην Ευρώπη το επόμενο διάστημα δεν θα αποτελεί έκπληξη και όσο αυτά παραμένουν χαμηλά, μπορεί να είναι ευνοϊκή συνθήκη για την ευκολότερη διαχείριση συσσωρευμένων δημόσιων και ιδιωτικών χρεών.
- Τόσο όμως οι πιέσεις λόγω υστέρησης της προσφοράς σε σχέση με τη ζήτηση και της βλάβης σε παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού όσο και αυτές στις αγορές ενέργειας δημιουργούν προβλήματα με αύξηση του κόστους για νοικοκυριά και επιχειρήσεις.
- Σχετικά, μέτρα ενίσχυσης της παραγωγικής βάσης με αύξηση επενδύσεων και νέου παραγωγικού δυναμικού, όπως και έντασης του ανταγωνισμού στις αγορές, μπορούν και πρέπει να παίξουν κρίσιμο ρόλο όσον αφορά τη διαμόρφωση τιμών εγχωρίως.
- Η μεγέθυνση θα μετριάζεται από την επιδείνωση του εμπορικού ισοζυγίου, καθότι το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας παραμένει.
- Τη θετική πορεία της οικονομίας μπορούν να επηρεάσουν σειρά από σημαντικούς εξωγενείς κινδύνους. Μια παράταση της πανδημίας, με μη αναμενόμενους τρόπους. Επιταχυνόμενες αυξήσεις στις τιμές ενέργειας και εισαγόμενων πρώτων υλών. Διαταραχές στις αγορές που θα αυξήσουν το κόστος χρηματοδότησης των περισσότερο ευάλωτων οικονομιών, όπως η δική μας.
- Μαζί με τους παραπάνω, που είναι κυρίως εξωγενείς, ένας ακόμη κεντρικός κίνδυνος για την αμέσως επόμενη περίοδο θα είναι αν το ισχυρό τρέχον κύμα ανάκαμψης και ρευστότητας δεν οδηγήσει στη δημιουργία ισχυρών θεμελίων για μεσοπρόθεσμη ισχυρή ανάπτυξη. Κάτι τέτοιο, δεν θα είχε μόνο μεσοπρόθεσμη αλλά και άμεση επίπτωση μέσω αντιστροφής των θετικών προσδοκιών.

Διεθνές περιβάλλον: Ισχυρή ανάπτυξη παρά τις πληθωριστικές πιέσεις

- Διαφορές μεταξύ χωρών ως προς την αποκλιμάκωση της **πανδημίας COVID-19** και την τάση στην οικονομική δραστηριότητα
  - Ισχυρή **ανάκαμψη** το β' τρίμηνο με αρκετές χώρες σε προ πανδημίας επίπεδα.
    - Χώρες ΟΟΣΑ: Ετήσιος ρυθμός μεταβολής 13,1%, από -0,3% το προηγούμενο τρίμηνο. Αναπλήρωση ύφεσης β' τρίμ. 2020 (-11,6%).
- **Ασύμμετρες επιπτώσεις μεταλλάξεων**, κυρίως σε αναπτυσσόμενες χώρες, με χαμηλό επίπεδο εμβολιασμού, περιορισμένο «δημοσιονομικό χώρο».
- Ταχύρρυθμη ανάκαμψη, διαταραχές σε εφοδιαστικές αλυσίδες, συνεχιζόμενη «χαλαρή» νομισματική πολιτική, οι βασικές αιτίες της **ραγδαίας αύξησης τιμών** σε ενέργεια και άλλα εμπορεύματα. Ωστόσο οι χώρες-παραγωγοί τους ευνοούνται...
- Παρεμβάσεις **εξομάλυνσης αγοράς ενέργειας** (αξιοποίηση στρατηγικών αποθεμάτων ΗΠΑ - Κίνας, συνέχιση ήπιας διεύρυνσης παραγωγής από OPEC+)

Διεθνές περιβάλλον: προκλήσεις μεσοπρόθεσμα

Παγκοσμίως

- Συγκράτηση **πληθωριστικών πιέσεων**
  - Έναυσμα για ήπια **συστολή νομισματικής πολιτικής**. Πιθανή αύξηση κόστους χρηματοδότησης, ζητήματα **βιωσιμότητας** ιδιωτικού και δημόσιου χρέους.
- Εξέλιξη **εμβολίων** και **φαρμάκων** για αντιμετώπιση πανδημίας και διάθεση σε φτωχότερες χώρες
- Μείωση αποκλίσεων σε **ταχύτητα και ποιότητα ανάκαμψης** μεταξύ χώρων

Ευρώπη

- Υλοποίηση **Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης** από το β' εξάμηνο του 2021
- Εφαρμογή **συναινετικού Brexit** από την ΕΕ
- Πρόβλεψη ΔΝΤ για **παγκόσμια ανάπτυξη 5,9% το 2021** (0,1 π.μ. μικρότερη της πρόβλεψης Ιουλίου 2021) και 4,9% το 2022

Ελλάδα: Ισχυρή ανάκαμψη στο β' τρίμ. 2021, από ιδιωτική κατανάλωση και εξαγωγές

ΑΕΠ β' τρίμ. 2021: +16,2%, έναντι -2,3% στο β' τρίμ. '21 και -13,9%. Ανάκαμψη ελαφρώς ισχυρότερη του μέσου όρου στην Ευρωζώνη (Μ.Ο.:+14,3%)

Σημαντικότερες μεταβολές στις συνιστώσες του ΑΕΠ (β' τρίμ.):

- Έντονη άνοδος κατανάλωσης νοικοκυριών κατά 13,2%, αντί πτώσης 3,7% στο α' τρίμ. φέτος και ισχυρότερης μείωσης πριν ένα χρόνο (-14,6%)
  - Διεύρυνση καταναλωτικών δαπανών Δημοσίου στο 6,1% το β' τρίμ. '21, από 8,1% στο προηγούμενο τρίμηνο. Υποχώρηση 1,4% ένα έτος νωρίτερα.
- Ισχυρή ενίσχυση εξαγωγών κατά 22,6% (έναντι όμως πτώσης 27,6% στο β' τρίμ. 2020)
  - Εξίσου από διεύρυνση εξαγωγών προϊόντων (+17,1%) και υπηρεσιών (+28,8%)
  - Μικρή επιδείνωση εξωτερικού ισοζυγίου, από μεγαλύτερη απόλυτη αύξηση εισαγωγών (+22,5%), κυρίως σε προϊόντα (+19,7%)
- Ισχυρή αύξηση επενδύσεων 37,5% (σε συνέχεια 4,2% πέρυσι), αλλά κατά 70% από διεύρυνση αποθεμάτων
  - Αύξηση σχηματισμού πάγιου κεφαλαίου 12,9%, κατόπιν +3,6% πριν ένα χρόνο

Κρατικός Προϋπολογισμός 2021: επίτευξη στόχων στο οκτάμηνο, λόγω έκτακτων εσόδων

- **Ισοζύγιο Κρ. Προϋπολογισμού Ιαν.-Αύγουστος 2021: έλλειμμα €10,5 δισεκ., έναντι στόχου ελλείμματος €13,5 δισεκ.(στο ΜΠΔΣ)**
- **Πρωτογενές αποτέλεσμα: έλλειμμα €6,4 δισεκ., έναντι στόχου ελλείμματος €9,4 δισεκ.**
- Υπέρβαση στόχου κυρίως από το σκέλος των εσόδων (+€2,45 δισεκ. έναντι στόχου):
  - Αυξημένες μεταβιβάσεις κατά 2,85 δισεκ., από προηγούμενη είσπραξη της προκαταβολής Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (+€2,3 δισεκ.)
  - Έσοδα από ANFA's €644 εκατ., μη περιλαμβανόμενα στην πρόβλεψη εσόδων του ΚΠ
- **Ελαφρώς λιγότερες δαπάνες (-€514 εκατ. έναντι στόχου):**
  - Συγκράτηση δαπανών ΠΔΕ κατά €292 εκατ., λιγότερες μεταβιβάσεις κατά €137 εκατ.
  - Παρά τις αυξημένες δαπάνες για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων κατά €771 εκατ. (εξοπλιστικά προγράμματα)

Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2022

- **Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης: έλλειμμα €6,76 δισεκ.(3,6% ΑΕΠ)**
- **Πρωτογενές αποτέλεσμα Γεν. Κυβέρνησης: έλλειμμα €2,03 δισεκ. (1,1% ΑΕΠ)**
- Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού 5,2% του ΑΕΠ (€9,66 δισεκ.), από 11,7 % φέτος. Βελτίωση κυρίως από περιστολή δαπανών:
  - Μείωση πρωτογενών δαπανών κατά €6,33 δισεκ., από λιγότερες μεταβιβάσεις (-€7,88 δισεκ.).
- **Αύξηση καθαρών εσόδων (+€4,6 δισεκ.) από:**
  - Περισσότερους φόρους επί αγαθών-υπηρεσιών (+€2,2 δισεκ.) και φόρους εισοδήματος (+€1,93 δισεκ.).
- **Μικρότερο έλλειμμα σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης από:**
  - Πλεόνασμα νομικών προσώπων (€1,93 δισεκ.) και πλεόνασμα των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (€1,04 δισεκ.).

Τάσεις σε βραχυχρόνιους δείκτες δραστηριότητας

Βιομηχανία

- Αύξηση παραγωγής 8,9% στο οκτάμηνο Ιανουαρίου-Αυγούστου, από οριακή ενίσχυση πέρυσι (+0,9%).
- Αύξηση και στην Ευρωζώνη κατά 11,2%, σχεδόν αντισταθμίζοντας τις απώλειες του 2020 (-11,9%)

Κατασκευές

- Ενίσχυση παραγωγής στο πρώτο εξάμηνο του 2021 κατά 4,7% αντί απωλειών 18,8% το 2020.
- Αύξηση στα Οικοδομικά έργα κατά 4,3% αντί απωλειών 11,2% πέρυσι. Αύξηση 55,8% σε όρους επιφάνειας, 47,1% σε όρους όγκου

Τουρισμός

- Αύξηση κύκλου εργασιών στο πρώτο εξάμηνο κατά 9,7% σε σχέση με το 2020

Λιανικό Εμπόριο

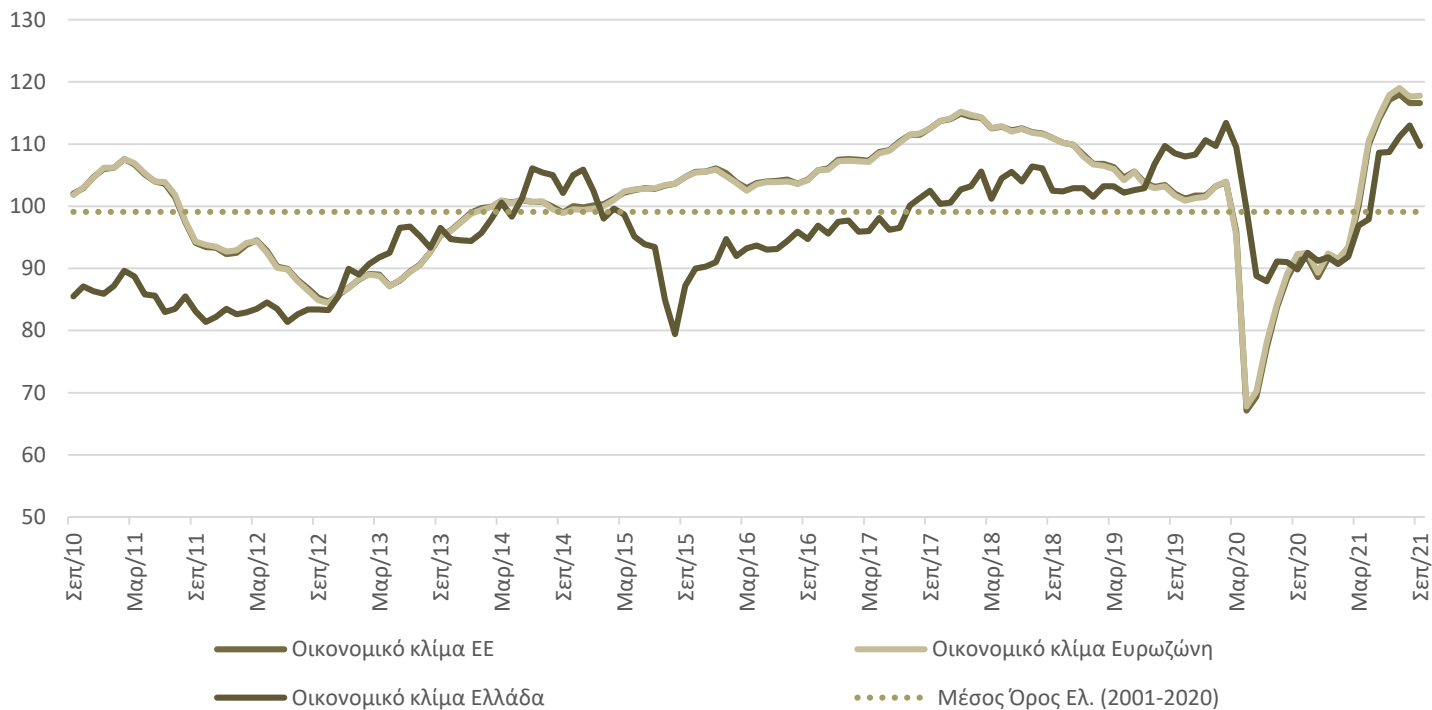
- Αύξηση 9,2% στον όγκο δραστηριότητας τον Ιανουάριο-Αύγουστο του 2021, έναντι πτώσης 4,1% πριν ένα χρόνο

Περαιτέρω ενίσχυση Οικονομικού Κλίματος το τρίτο τρίμηνο σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Σε επίπεδα προ πανδημίας.

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

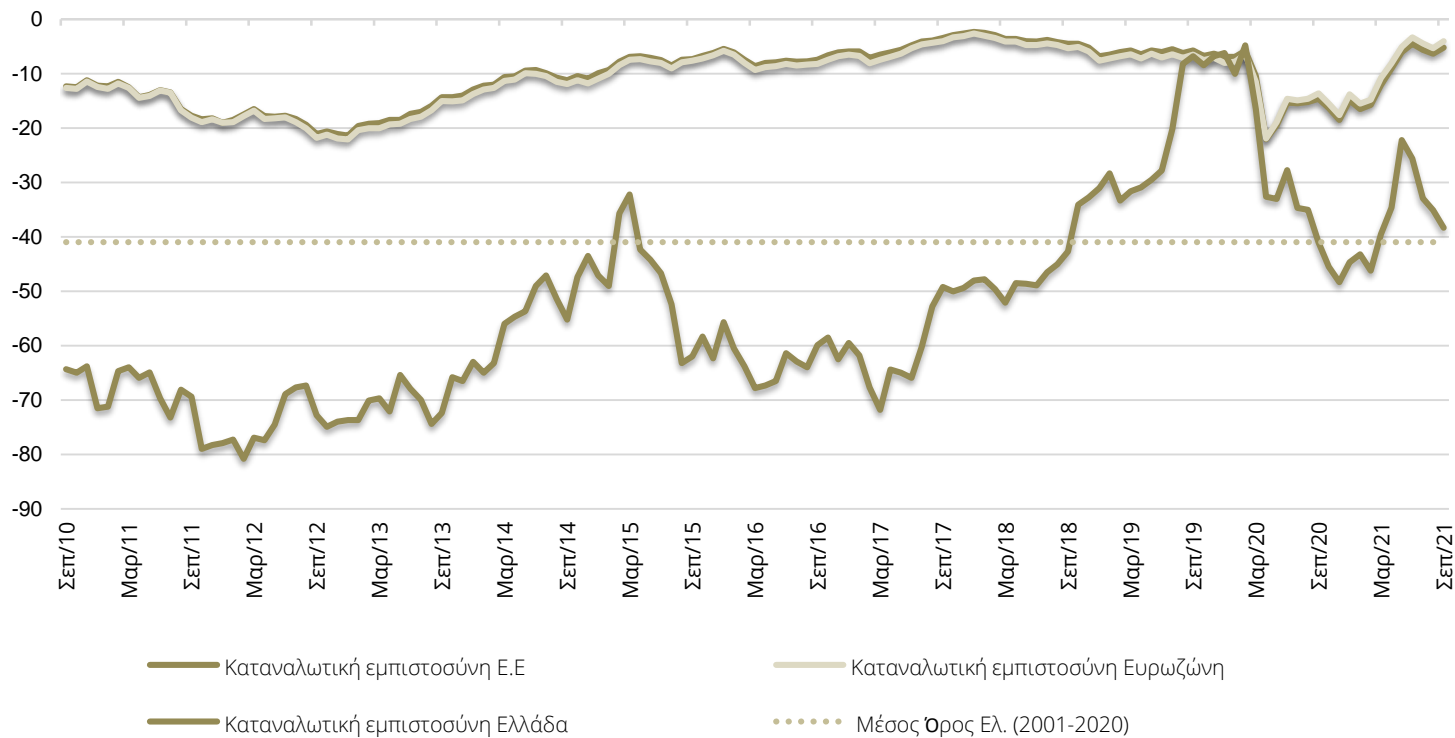

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Επιδείνωση Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης το γ' τρίμηνο του 2021 σε σχέση με το β' τρίμηνο

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

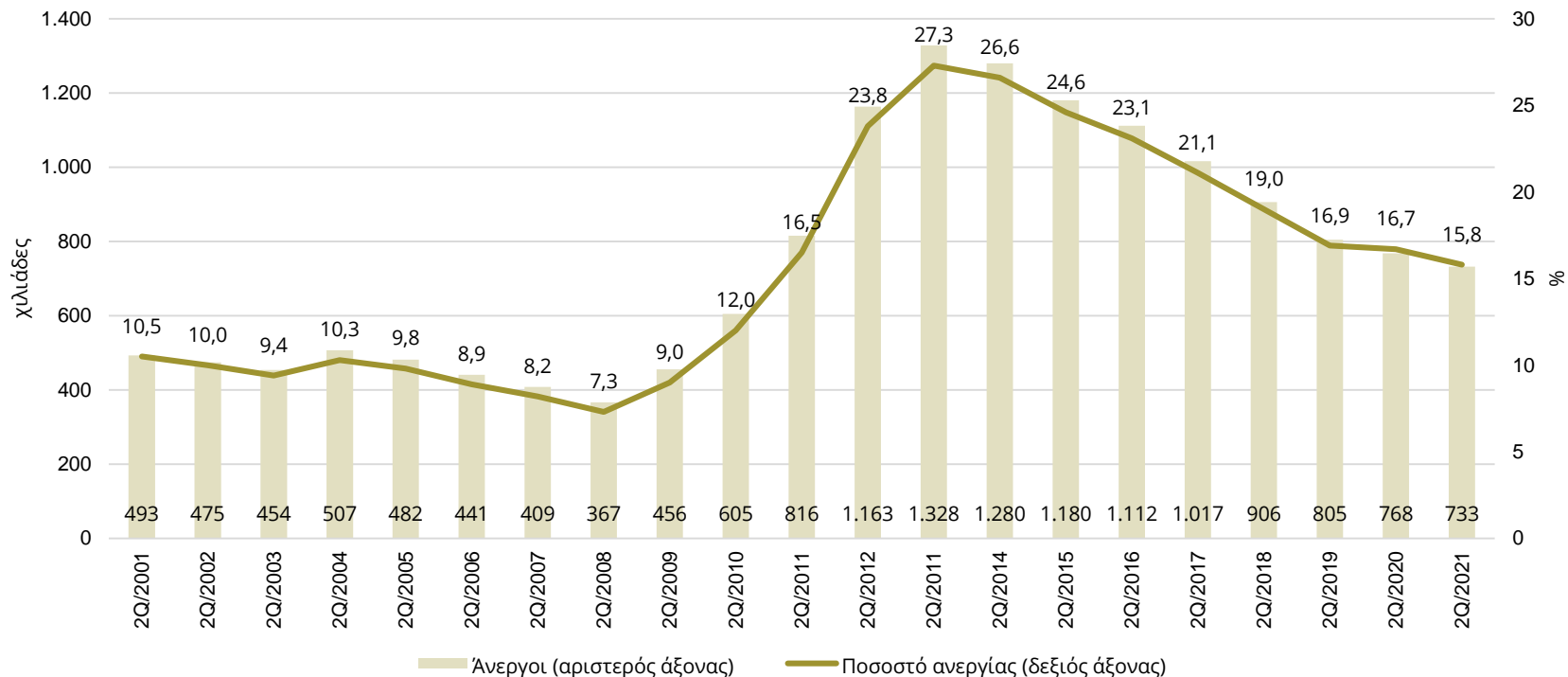

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Νέα σημαντική μείωση της ανεργίας το β' τρίμηνο 2021

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

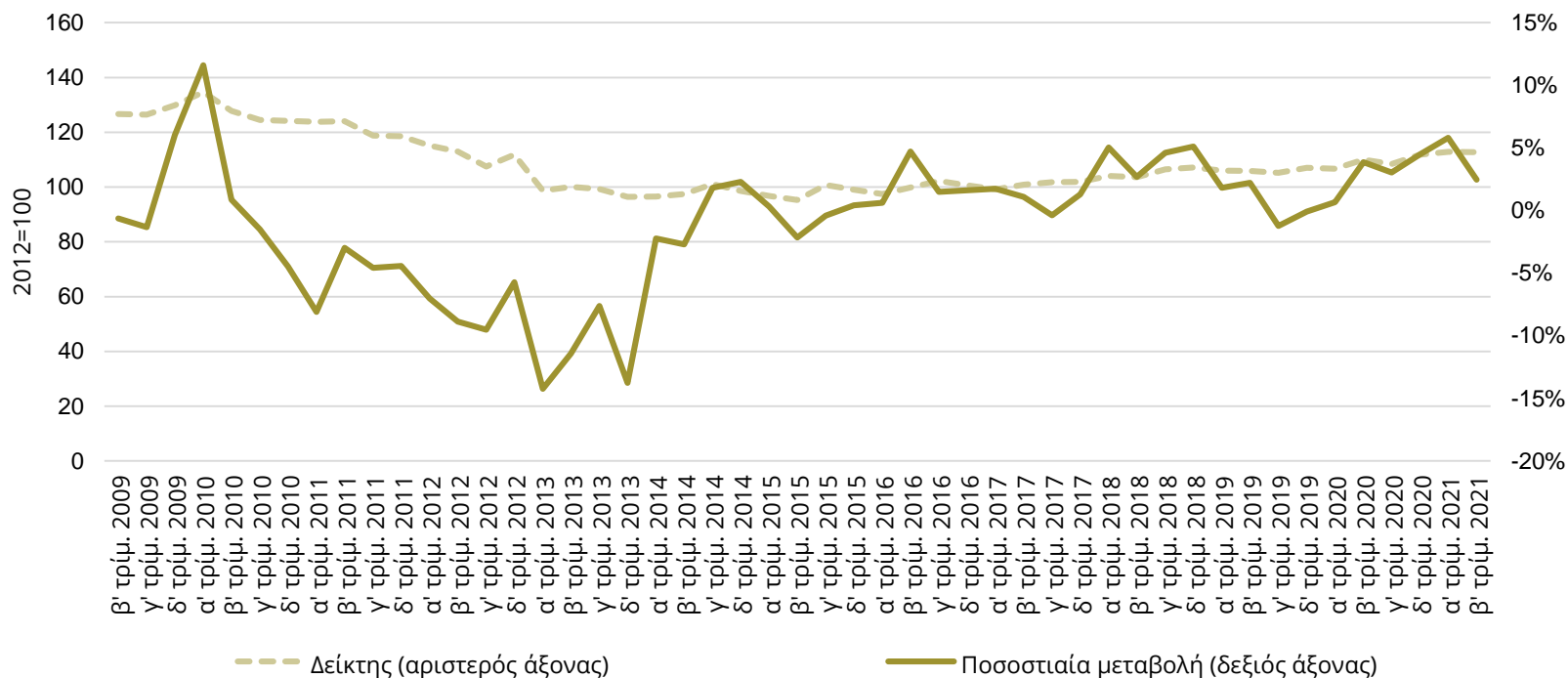
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Στο 15,8% το ποσοστό ανεργίας το β' τρίμ. 2021 από 16,7% το β' τρίμ. 2020.
- Άνοδος απασχόλησης σε 9 κλάδους. Ενδεικτικά: Δημόσια διοίκηση (+52,2 χιλ.), Ανθρώπινη υγεία-Κοινωνική μέριμνα (+25,1 χιλ.), Επαγγελματικές-Επιστημονικές-Τεχνικές δραστηριότητες (+23,7 χιλ.), Πρωτογενής τομέας (+18,0 χιλ.).
- Μείωση απασχόλησης σε 12 κλάδους. Ενδεικτικά: Εκπαίδευση (-15,7 χιλ.), Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων (-11,1 χιλ.), Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο (-4,5 χιλ.), Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης (-4,2 χιλ.).

Αύξηση εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους για έκτο συνεχόμενο τρίμηνο

Εξέλιξη εποχικά διορθωμένου δείκτη μισθολογικού κόστους

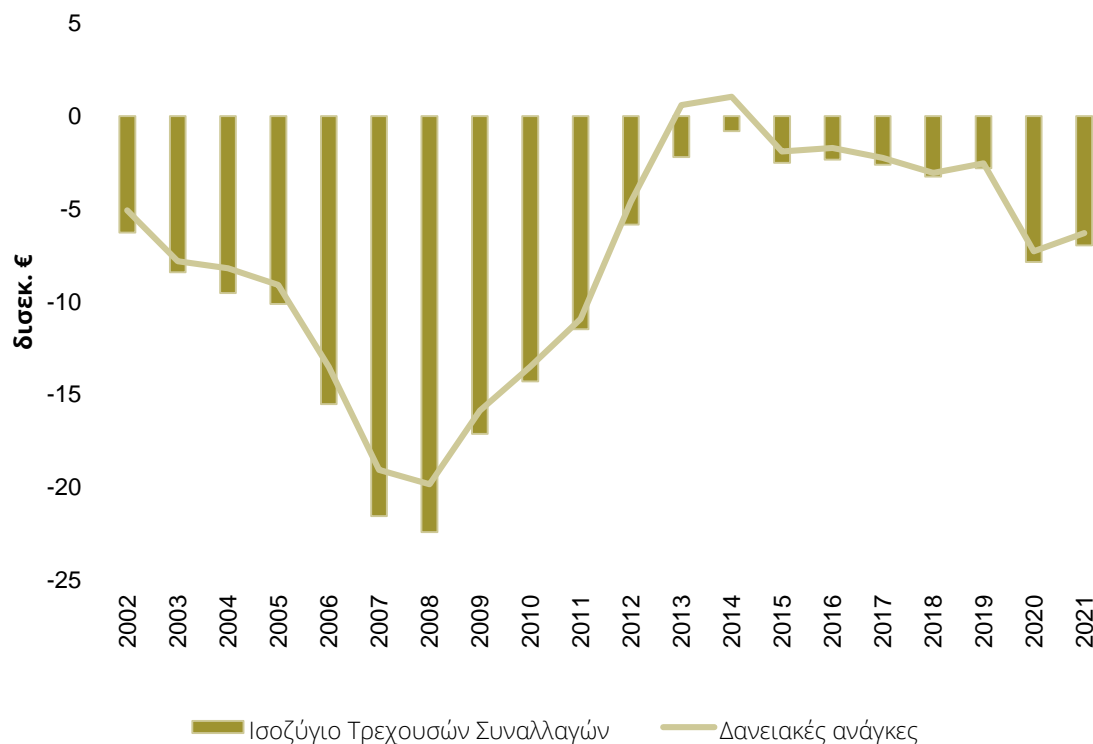

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

➤ Άνοδος 2,5% το β' τρίμ. 2021 συγκριτικά με πέρυσι

Συρρίκνωση ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών στο επτάμηνο του 2021 κατά €0,9 δισεκ., στα €7 δισεκ.

Ισοζύγια

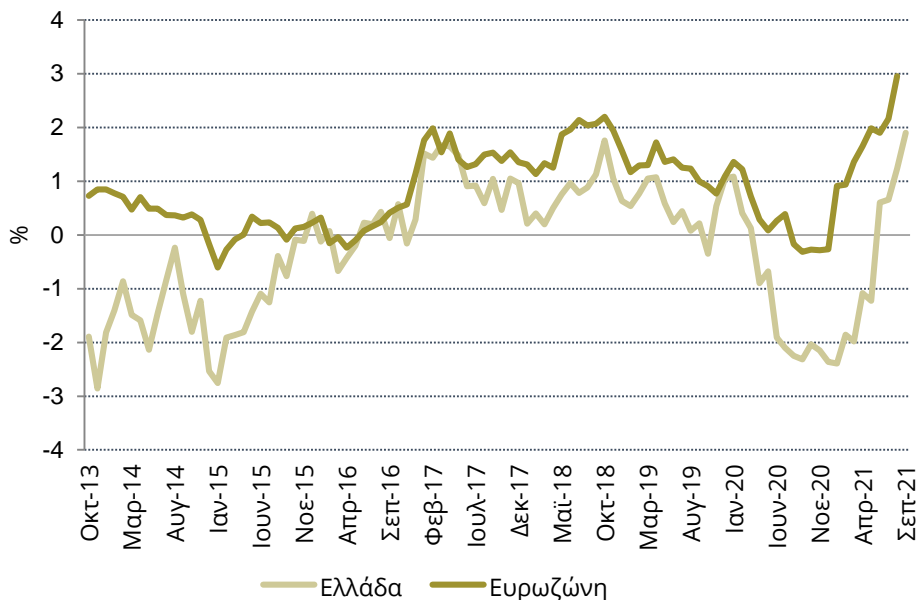
Αγαθών	↓	-€2,1 δισεκ.
Υπηρεσιών	↑	+€1,6 δισεκ.
Πρωτογενών εισοδημάτων	↑	+€1,4 δισεκ.
Δευτερογενών Εισοδημάτων	↓	€17,2 εκατ.

- Βελτίωση ισοζυγίων Υπηρεσιών και Πρωτογενών Εισοδημάτων, επιδείνωση ισοζυγίου Αγαθών
- Σημαντική αύξηση εξαγωγών λοιπών αγαθών (κλάδοι Μετάλλων, Τροφίμων, Ηλεκτρολογικού εξοπλισμού) και εισαγωγών (Εξοπλισμός Η/Υ, Μέταλλα)
- Επέκταση εξαγωγών και εισαγωγών καυσίμων, λόγω ανοδικών τιμών διεθνώς, με το ισοζύγιο να σταθεροποιείται
- Ενίσχυση τουριστικών εισπράξεων κατά 139,7% στο επτάμηνο, με αύξηση κατά 23% της μέσης δαπάνης ανά ταξιδιώτη. Ωστόσο, υστέρηση 61,9% έναντι του 2019.

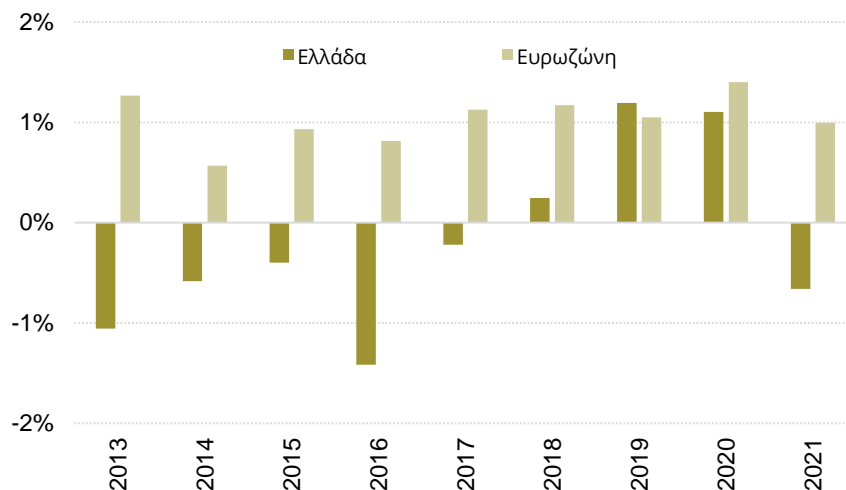

Αντιπληθωρισμός στο εννεάμηνο του 2021, λόγω έμμεσης φορολογίας

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους

Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Eurostat

Ευρωζώνη: Ενισχυμένος ο πληθωρισμός στο οκτάμηνο του 2021, στο 1,7% από 0,5% ένα χρόνο πριν

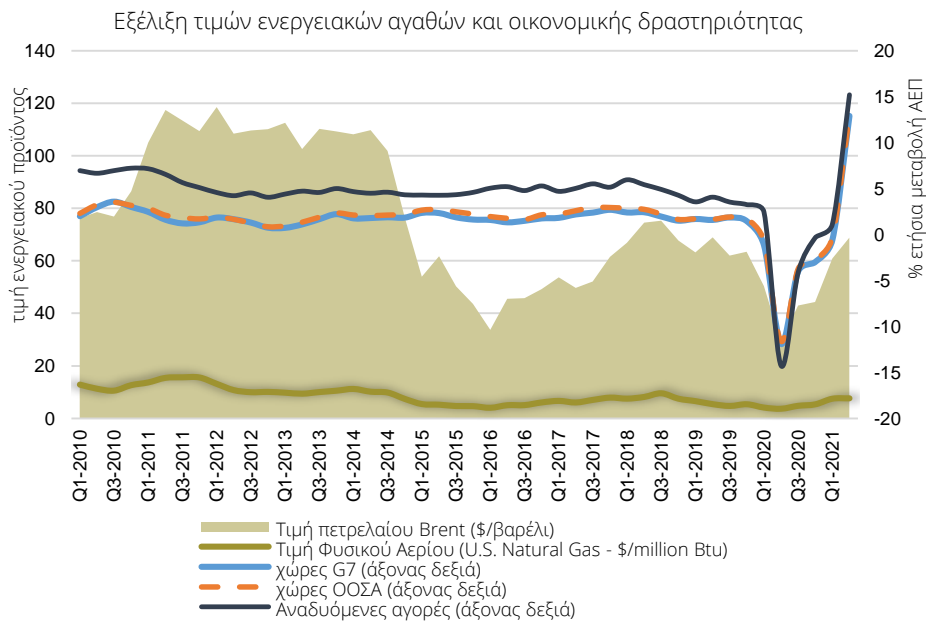
Ελλάδα: Σε αρνητικό έδαφος ο ρυθμός μεταβολής των τιμών το διάστημα Ιαν.- Σεπτ. του 2021, -0,5%, έναντι -0,9% ένα χρόνο πριν.

- Στο διάστημα Ιανουαρίου - Αυγούστου, αρνητική επίδραση από έμμεσους φόρους (-0,6%). Θετική, και ηπιότερη επίδραση από ενεργειακά αγαθά (0,5%). Ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης.

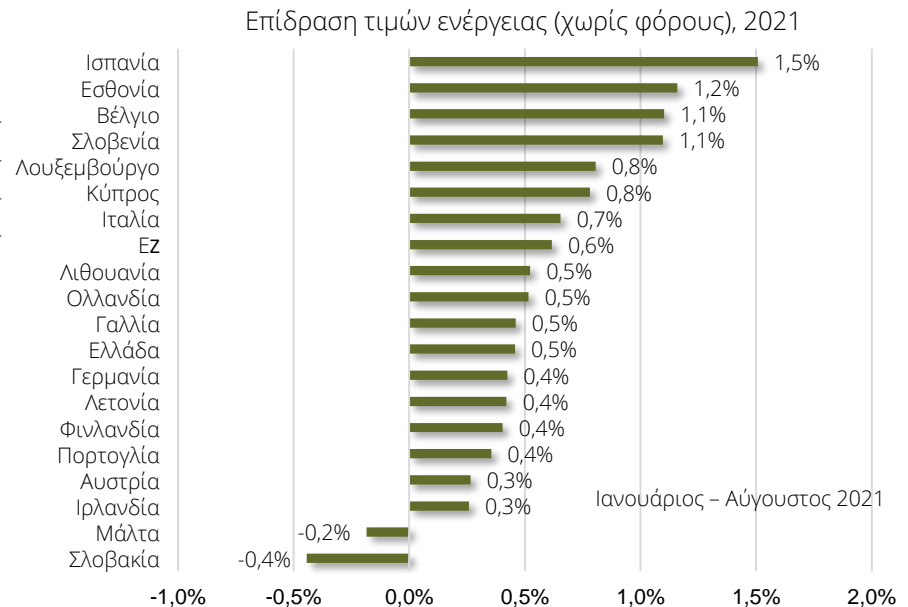
Δείκτης Τιμών Παραγωγού (Ιανουάριος – Αύγουστος 2021): Άνοδος 8,5%, έναντι εξασθένισης 6,9% ένα χρόνο πριν, κυρίως λόγω των ενεργειακών αγαθών

Έντονη αύξηση στα ενεργειακά προϊόντα το 2021, κυρίως λόγω ισχυρής ζήτησης...

Πηγή: U.S. Energy Information Administration, ΟΟΣΑ

Πηγή: Eurostat

...που επιφέρει η έντονη ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας. Αυξητική επίδραση και συγκυριακών παραγόντων (μείωση αποθεμάτων φυσικού αερίου φέτος το χειμώνα στην ΕΕ, διακοπή άντλησης ενεργειακών αγαθών στον Κόλπο του Μεξικού κ.ά.). Σταδιακή αύξηση παραγωγής από τον OPEC+ έως τον Σεπτέμβριο 2022.

Πετρέλαιο Brent: στα \$67,87/βαρέλι το διάστημα Ιαν. - Σεπτ. 2021 (+64,8% y-o-y). Τον Σεπτέμβριο, στα \$74,48/βαρέλι (+82,1% y-o-y).

- Σημαντικές διακυμάνσεις στο παρελθόν: έντονη άνοδος τη διετία 2010-2011, ισχυρή υποχώρηση στα έτη 2015-2016, όπως και πέρυσι.

U.S. Natural Gas: στα \$7,8/εκατ. Btu την περίοδο Ιαν. - Ιουλ. 2021 (+96,7% σε σχέση με ένα χρόνο πριν). Τον Ιούλιο στα \$9,35/ ανά εκατ. Btu, (+106% y-o-y).

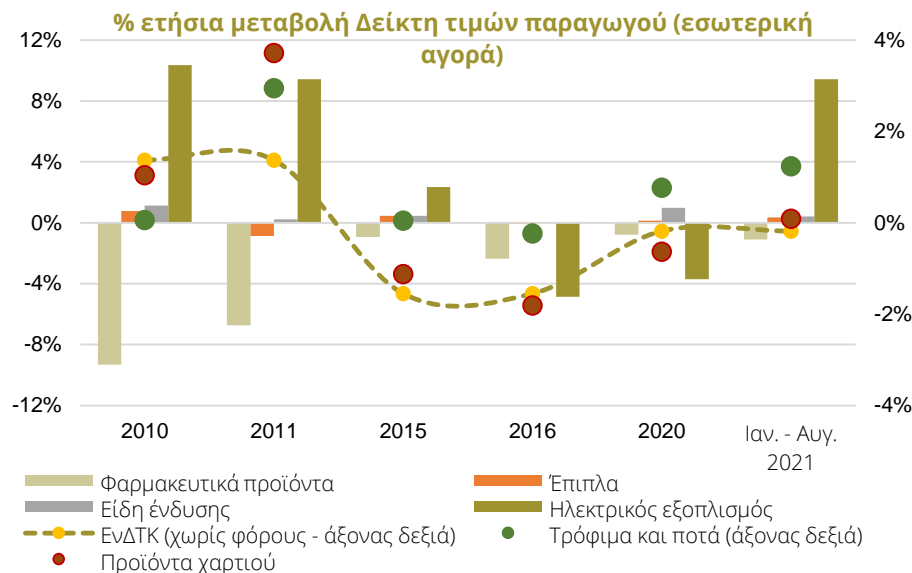
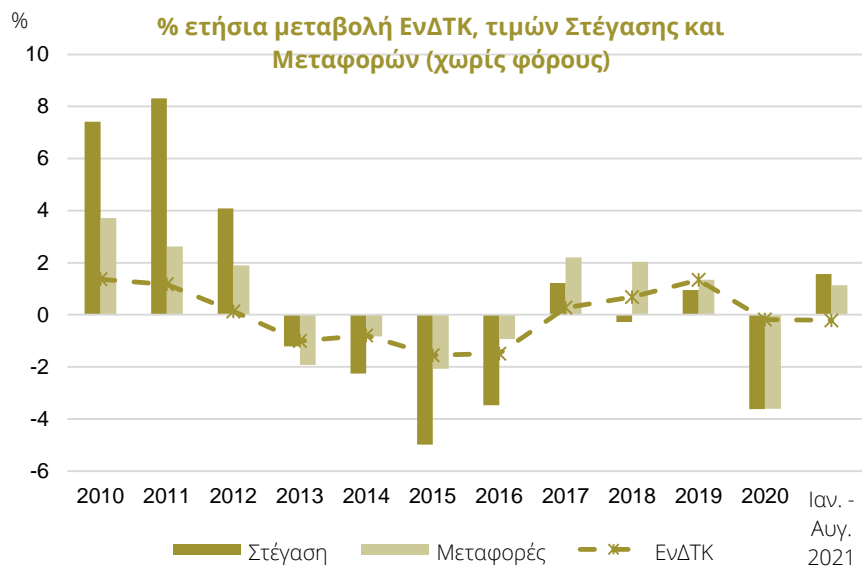
- Έντονες μεταβολές στο παρελθόν: ενίσχυση το 2011, ισχυρή εξασθένιση το 2015, όπως και το 2020.

- Οι έντονες διακυμάνσεις στις τιμές των ενεργειακών αγαθών συνήθως δεν φαίνεται να επηρεάζουν την τάση στην παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα (ΑΕΠ ΟΟΣΑ, G7, αναδυόμενων), με εξαίρεση το 2020, στο οποίο όμως πλέον καθοριστικός παράγοντας ήταν το lockdown την άνοιξη και το φθινόπωρο.

- Επίδραση τιμών ενεργειακών προϊόντων στην Ελλάδα στον πληθωρισμό ελαφρώς χαμηλότερη του μ.ό. της Ευρωζώνης (0,5 έναντι 0,6 π.μ. του δείκτη)

Επιδράσεις τιμών ενεργειακών αγαθών σε προϊόντα και υπηρεσίες

Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Eurostat

- Μεταβολές των τιμών των ενεργειακών προϊόντων επιδρούν κυρίως στο κόστος της Στέγασης και των Μεταφορών
- Σε έτη με έντονες μεταβολές των τιμών ενεργειακών αγαθών (2010-2011, 2015-2016), η τάση του ΕνΔΤΚ είναι ίδια με αυτή στη Στέγαση και τις Μεταφορές → Το ενεργειακό κόστος πλέον καθοριστικός παράγοντας της τάσης των τιμών. Εξάριση το 2020, πιθανόν εξαιτίας ιδιαίτερων συνθηκών ζήτησης λόγω πανδημίας.
  - Ιανουάριος-Αύγουστος 2021: Στέγαση: +1,6%, Μεταφορές: +1,1%. Δεν σημειώνεται άνοδος τιμών σε άλλη κατηγορία προϊόντων και υπηρεσιών (με σταθερούς φόρους). Οριακή μείωση τιμών στο -0,2% από τα ενεργειακά αγαθά.
- Σημαντικές διακυμάνσεις στο κόστος παραγωγού κλάδων που παράγουν καταναλωτικά αγαθά (Ηλεκτρικός Εξοπλισμός, Τρόφιμα-Ποτά, Προϊόντα Χαρτιού) σε έτη με ίδιας κατεύθυνσης μεταβολές στα ενεργειακά προϊόντα
  - Δεν διαφαίνεται συσχέτιση ενεργειακού κόστους με το κόστος παραγωγής στα Είδη Ένδυσης, τα Έπιπλα και τα Φάρμακα.
- Με κατάλληλα σχεδιασμένα μέτρα μπορούν να στηριχθούν εκτός των νοικοκυριών και κλάδοι οι οποίοι παράγουν βασικά καταναλωτικά προϊόντα για να μετριαστούν οι επιπτώσεις της τρέχουσας ραγδαίας αύξησης των ενεργειακών αγαθών

Παραμένει υψηλή η ένταση πανδημίας, προκλήσεις για τις επενδύσεις και τις τιμές

Εγχωρίως και διεθνώς, αμείωτη ένταση πανδημίας, φθίνουσα πορεία εμβολιασμών

- Πλέον πιθανή η μη επαναφορά ισχυρών περιοριστικών μέτρων. Παραμένει ο κίνδυνος νέων μεταλλάξεων.
- Ολοκλήρωση πλειονότητας παρεμβάσεων στήριξης, ζητούμενο η μετάβαση σε νέα ισορροπία για επιχειρήσεις - νοικοκυριά

Έντονη κλιμάκωση διεθνούς τουρισμού στο γ' τρίμ., διεύρυνση τουριστικής περιόδου

- Αυξημένες και οι δαπάνες ανά ταξιδιώτη → υπέρβαση εκτιμήσεων εσόδων
- Ώθηση στην απασχόληση, οίωνός επενδύσεων στο νέο έτος

Ισχυρή αναθέρμανση ιδιωτικής κατανάλωσης

- Αντιστρέφεται η συσσώρευση καταθέσεων κατά τα lockdowns
- Ανασχετική επίδραση αύξησης τιμών πετρελαίου και εμπορευμάτων.

Εκκίνηση υλοποίησης Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης

- πρωτοφανής πρόκληση η γρήγορη αξιοποίηση τέτοιου όγκου κεφαλαίων, σε συνδυασμό με το ΕΣΠΑ 2021-2027, το ΕΤΑ 2021-2025 κ.ά.

Οι τράπεζες ως κλειδί στη συγχρηματοδότηση του Σχεδίου Ανάκαμψης...

Θετικές εξελίξεις

- Μεγάλη μείωση των ΜΕΔ μέσω τιτλοποιήσεων
- Ευνοϊκοί όροι χρηματοδότησης τραπεζών
- Συστηματική αύξηση ιδιωτικών καταθέσεων
- Χαμηλό κόστος νέου δανεισμού

Προκλήσεις

- Αδύναμη κερδοφορία, ποιότητα ενεργητικού και ιδίων κεφαλαίων
- Πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά, επιβράδυνση στην πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις
- Συστηματικά υψηλότερο κόστος δανεισμού από υπόλοιπη Ευρώπη

Προτεραιότητες

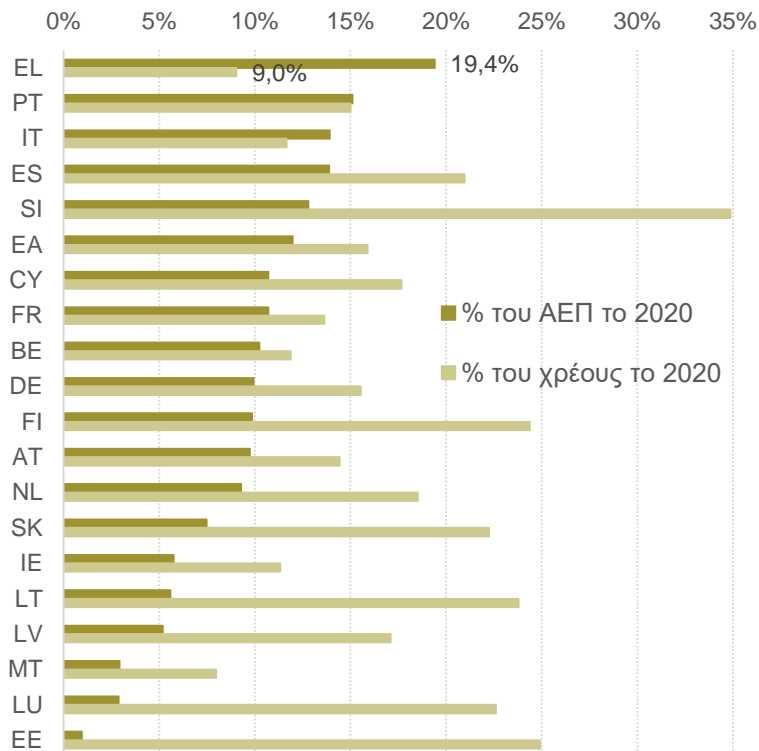
- Έγκαιρη αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης για συγχρηματοδότηση επενδύσεων
- Μείωση των ΜΕΔ, τόσο με το πρόγραμμα «Ηρακλής 2», όσο και οργανικά, προκειμένου να ενισχυθεί η πιστοδοτική ικανότητα των τραπεζών

... με δανειακό σκέλος για την Ελλάδα, ύψους €12,7 δισεκ. την περίοδο 2021-2026, το οποίο αναμένεται να μοχλεύσει αντίστοιχο ύψος ιδιωτικών πόρων προς παραγωγικές επενδύσεις

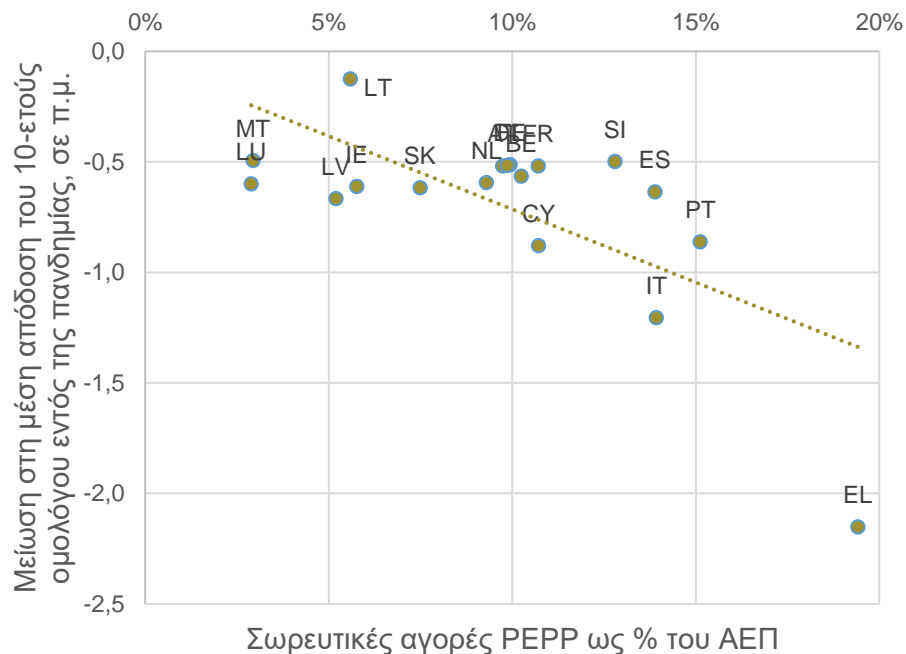

Το 18-μηνο της πανδημίας, η ΕΚΤ αγόρασε ελληνικά κρατικά ομόλογα μέσα από το έκτακτο πρόγραμμα ΡΕΡΡ περισσότερο από κάθε άλλη χώρα (% ΑΕΠ)

Σωρευτικές Αγορές Ελληνικών κρατικών ομολόγων από το πρόγραμμα ΡΕΡΡ, Μάρτιος 2020- Σεπτέμβριος 2021

Συσχέτιση μεγέθους προγράμματος ΡΕΡΡ με μεταβολή στη απόδοση κρατικών ομολόγων, ανά χώρα

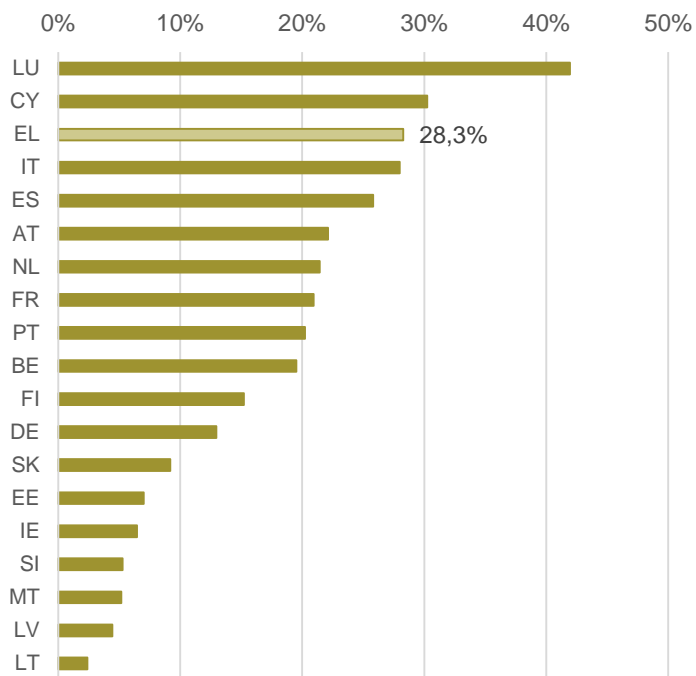
Πηγές: ΕΚΤ, Eurostat. **Σημείωση:** Η μέση μεταβολή στην απόδοση των κρατικών ομολόγων αφορά το μέσο ρυθμό το 18-μηνο Μάρ.2020-Σεπ.2021 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ρυθμό τη διετία 2018-2019

Χώρες με μεγαλύτερο αναλογικά μέγεθος προγράμματος ΡΕΡΡ κατέγραψαν μεγαλύτερη μείωση στις αποδόσεις των κρατικών τους ομολόγων σε σύγκριση με τα προ-πανδημίας επίπεδα.

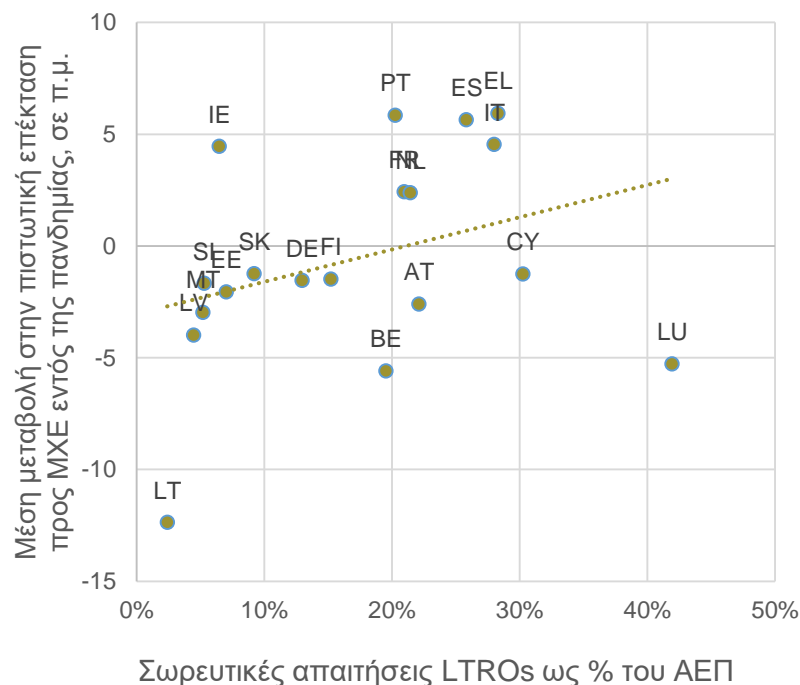

Η χρηματοδότηση ελληνικών τραπεζών από το Ευρωσύστημα μέσα από πράξεις νομισματικής πολιτικής μακροχρόνιας χρηματοδότησης (LTROs)...

Συνολική αξία πράξεων LTROs ανά χώρα, ως % του ΑΕΠ
2020, Αύγουστος 2021

Συσχέτιση μεγέθους LTROs με μεταβολή στην πιστωτική επέκταση, ανά χώρα

Πηγές: EKT, Eurostat. **Σημείωση:** Η μέση μεταβολή στην πιστωτική επέκταση αφορά το μέσο ρυθμό το 18-μηνο Μάρ.2020-Σεπ.2021 σε σύγκριση με τον αντίστοιχο ρυθμό τη διετία 2018-2019

...ήταν η τρίτη υψηλότερη στην Ευρωζώνη, αναλογικά με το ΑΕΠ.

Χώρες όπου η ΕΚΤ έχει μεγαλύτερο αναλογικά μέγεθος απαιτήσεων LTROs κατέγραψαν κατά μέσο όρο και μεγαλύτερη αύξηση στον ρυθμό πιστωτικής επέκτασης εν μέσω πανδημίας.

Διαδικασία μακροοικονομικών προβλέψεων

Σενάριο 2021:

- Δεν αναμένεται νέα ισχυρή έξαρση της πανδημίας. Πιθανές μικρότερες, πρόσκαιρες εξάρσεις της, σε τοπικό επίπεδο.
- Μεγαλύτερη άνοδος διεθνούς τουρισμού, κατόπιν σημαντικής κλιμάκωσής του στα μέσα του γ' τριμ.: έσοδα στην περιοχή του 50% του 2019, μάλλον ελαφρώς παραπάνω
- Περισσότερες μεταβιβάσεις λόγω πανδημίας, πληθωριστικών πιέσεων σε σχέση με τον προϋπολογισμό
- Πόροι Ταμείου Ανάκαμψης: στην περιοχή του στόχου στον Προϋπολογισμό του 2021 (€5,5 δισεκ.) και ταχύτερη εκκίνηση υλοποίησής του
- Ταχύτερη ανάκαμψη Ευρωζώνης: ≈5,0% έναντι 4,3%

Βασικό σενάριο 2022:

- Δεν αναμένεται νέα ισχυρή έξαρση της πανδημίας. Πιθανές μικρότερες, πρόσκαιρες εξάρσεις της, σε τοπικό επίπεδο.
- Νέα ενίσχυση διεθνούς τουρισμού, και από διεύρυνση τουριστικής περιόδου: έσοδα στο 80-85% του 2019 (+€5,9 έως +€6,8 δισεκ. από το 2021)
- Πόροι Ταμείου Ανάκαμψης: στην περιοχή του στόχου στο Προσχέδιο του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2022 (επιδοτήσεις €3,2 δισεκ., δάνεια €2,0 δισεκ.)
- Ανάκαμψη Ευρωζώνης στην περιοχή των τρεχουσών προβλέψεων (≈ 4,3%), ίσως ισχυρότερη

Εναλλακτικό σενάριο 2022

- Νέες εξάρσεις της πανδημίας, ηπιότερες από ό,τι στο παρελθόν. Ηπιότερα μέτρα προστασίας, όχι lockdown.
- Τουρισμός: δεν αναμένεται αναστολή λειτουργίας. Ωστόσο μικρότερη ενίσχυση εσόδων διεθνούς τουρισμού από το βασικό σενάριο: 65-70% του επιπέδου τους πρόπερσι (+€3,2 με €4,0 δισεκ. από το 2021)
- Ταμείο Ανάκαμψης: μη έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση, π.χ. λόγω μη έγκαιρης εφαρμογής των σχετικών μεταρρυθμίσεων ή μη αποτελεσματικής αξιοποίησης των πόρων.
- Ανάκαμψη Ευρωζώνης χαμηλότερη των τρεχουσών προβλέψεων (4,3%).

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2021-2022

Σενάριο 2021

- Δημόσια κατανάλωση: +6,0% έως +6,5%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +5,0% έως +5,5%
- Επενδύσεις: +18% έως +20%
- Εξαγωγές: +10,5% έως +11,5%
- Εισαγωγές: +11,0% έως +12,5%
- **Ανάπτυξη: $\approx$ 8,0-8,5%**
- Ανεργία: $\approx$ 15,6%
- Πληθωρισμός: 0,3% έως 0,5%

Βασικό Σενάριο 2022

- Δημόσια κατανάλωση: -3% έως -4%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +3,5% έως +4,5%
- Επενδύσεις: +23% έως +26%
- Εξαγωγές: +8,5% έως +10%
- Εισαγωγές: +9,5% έως +11%
- **Ανάπτυξη: $\approx$ 4,0%**
- Ανεργία: $\approx$ 14,3%
- Πληθωρισμός: 0,3% έως 0,5%

Εναλλακτικό Σενάριο 2022

- Δημόσια κατανάλωση: -1,5% έως -2,5%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +1,5% έως +2,5%
- Επενδύσεις: +16% έως +19%
- Εξαγωγές: +5,5% έως +7,0%
- Εισαγωγές: +6,5% έως +8,0%
- **Ανάπτυξη: $\approx$ 2,0% έως 2,5%**
- Ανεργία: 14,9%
- Αντιπληθωρισμός: 0,3% έως 0,5%

Ειδική μελέτη

**Ο ρόλος της Βιομηχανίας Υποδομών και Κατασκευών
στην επόμενη ημέρα της ελληνικής οικονομίας**

Αντικείμενο της μελέτης

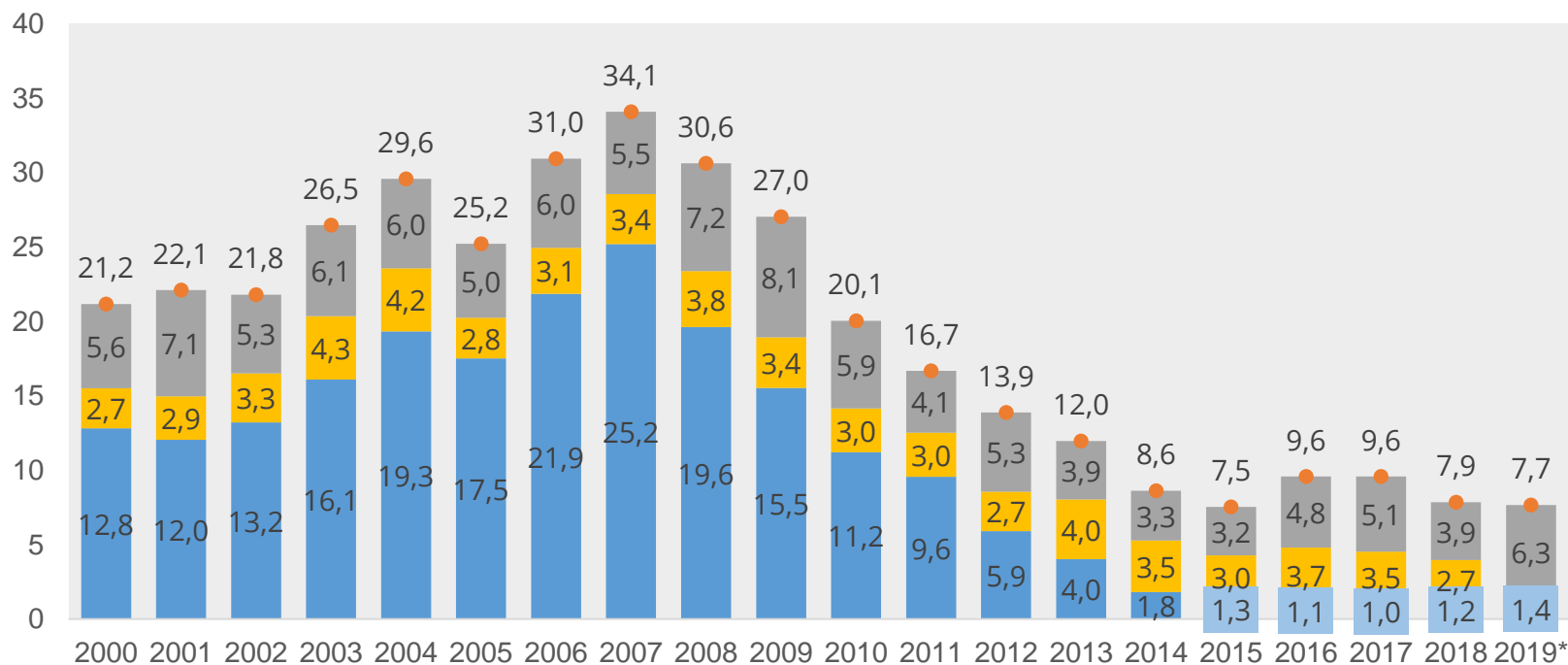
- Ανάλυση των πρόσφατων δεδομένων και εξελίξεων στη Βιομηχανία Υποδομών και Κατασκευών στην Ελλάδα
- Ρόλος της Βιομηχανίας Υποδομών και Κατασκευών στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, σε συνάφεια με τις προτεραιότητες της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής
- Εξέταση εμποδίων και στρεβλώσεων που αντιμετωπίζει η Βιομηχανία Υποδομών και Κατασκευών
- Προσδιορισμός παρεμβάσεων για την ενίσχυση της συμβολής της Βιομηχανίας Υποδομών και Κατασκευών στην ελληνική οικονομία

Η συνολική επενδυτική δαπάνη για κατασκευαστικά έργα μειώθηκε από €34,1 δισεκ. το 2007 σε €7,7 δισεκ. το 2019 (22% του επιπέδου του 2007)

δισεκ. €

Επενδυτική δαπάνη για κατασκευαστικά έργα

■ Κατοικίες ■ ΠΑΕ ■ Λοιπές Κατασκευές ● Σύνολο

Πηγή: Eurostat, Εθνικοί Λογαριασμοί, Κρατικοί Προϋπολογισμοί και Απολογισμοί. Ανάλυση ΙΟΒΕ. *Τα ποσά του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΑΕ) αφορούν μόνο την κατασκευή και τη συντήρηση έργων και όχι τη συνολική δαπάνη του ΠΑΕ.

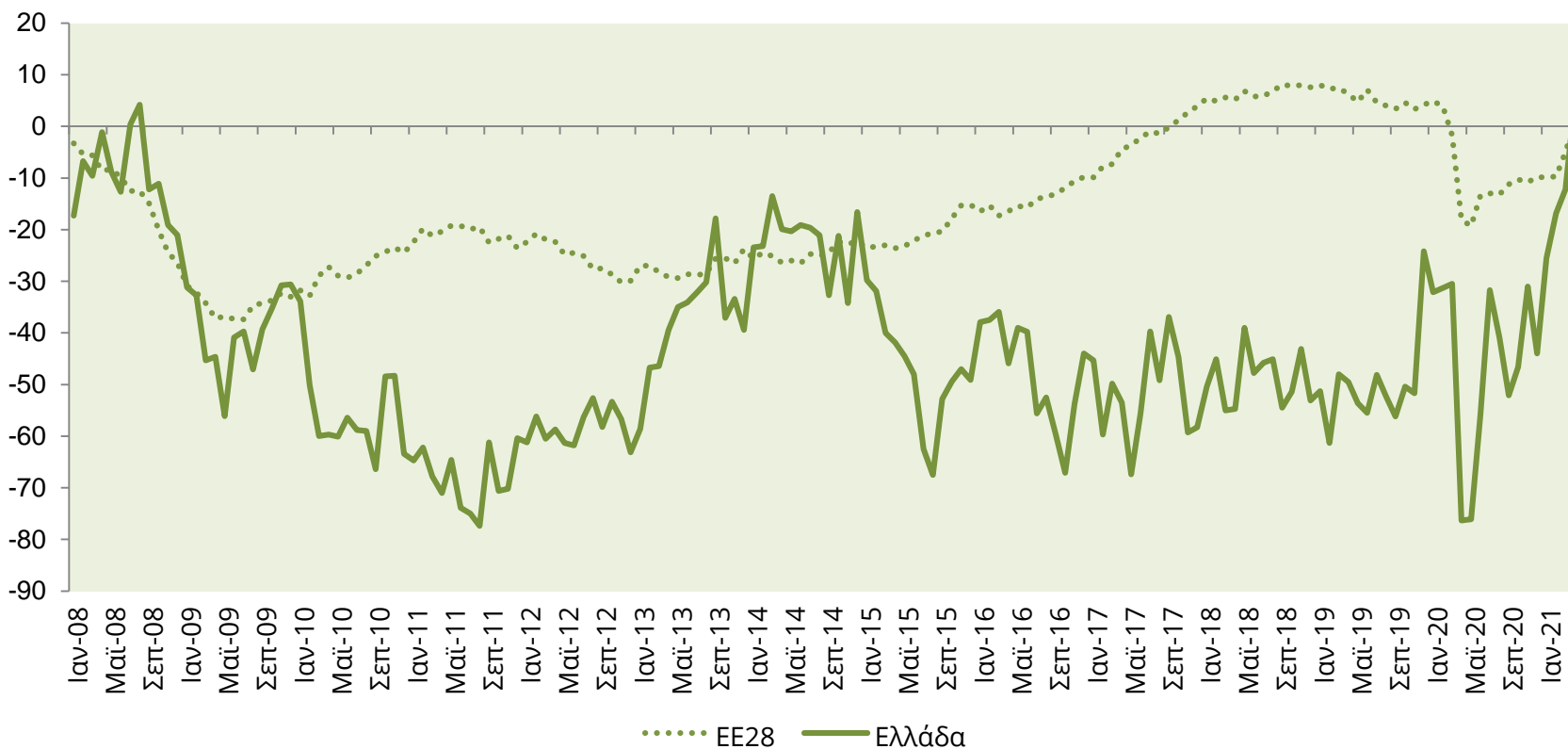
* Το 2019 οι λοιπές επενδύσεις περιλαμβάνουν και τις επενδύσεις μέσω του ΠΑΕ

Το μεγαλύτερο μέρος της πτώσης των συνολικών επενδύσεων για κατασκευαστικά έργα οφείλεται στη συρρίκνωση των επενδύσεων σε κατοικίες

Η επικείμενη ενεργοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ώθησε τις προσδοκίες του κλάδου σε θετικό έδαφος τον Απρίλιο του 2021 για πρώτη φορά μετά τα τέλη του 2008

Επιχειρηματικές προσδοκίες στον κλάδο των Κατασκευών, Ιαν. 2008-Απρ.2021

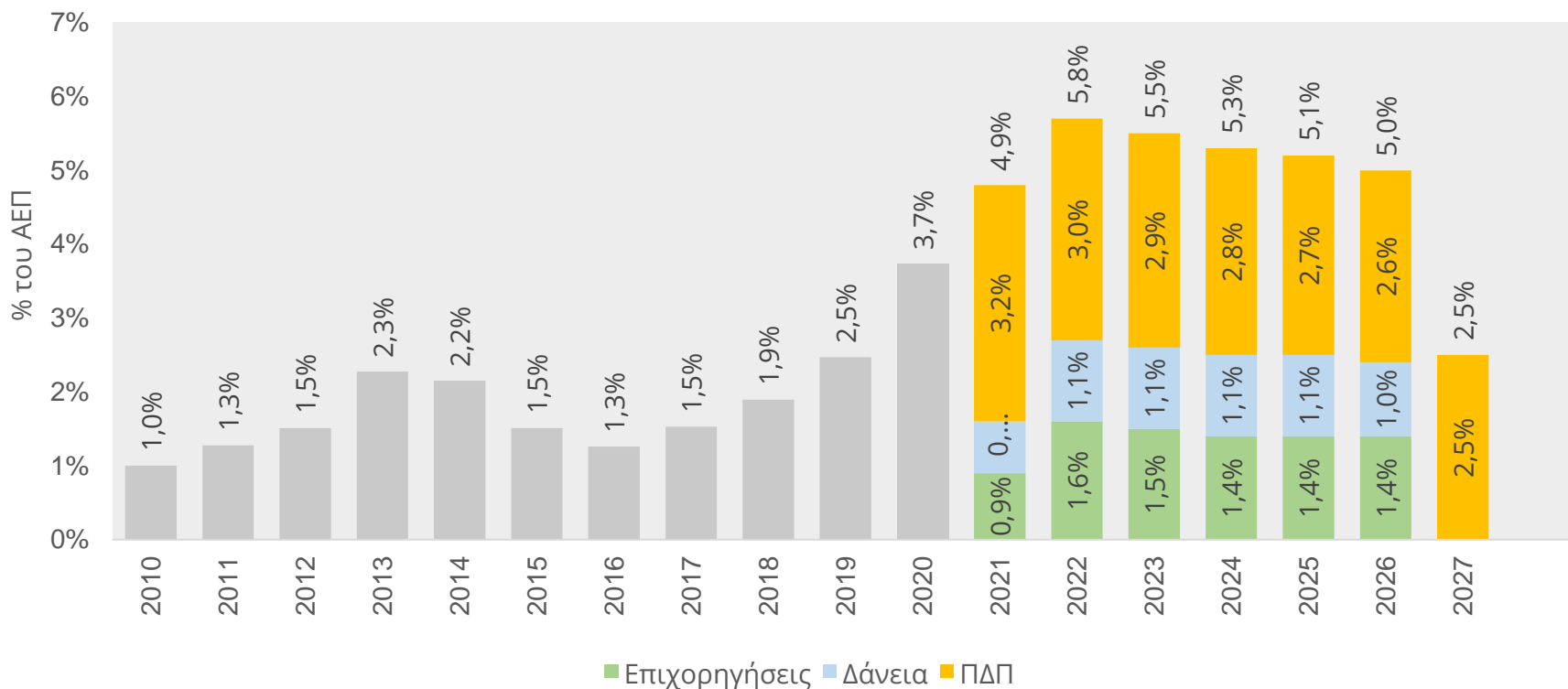
Πηγή: DG ECFIN, IOBE

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις Κατασκευές στην Ελλάδα επηρεάστηκαν έντονα από την οικονομική και την υγειονομική κρίση

Αναμενόμενοι Πόροι Χρηματοδότησης για την περίοδο 2021-2027

Πόροι Χρηματοδότησης από την ΕΕ ως % του ΑΕΠ, 2010-2027

Πηγή: Ανάλυση IOBE

- Η ετήσια απορρόφηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων από την Ελλάδα την δεκαετία 2010-2019 ανερχόταν από 1% έως 2,5% του ΑΕΠ
- Η αυξημένη εισροή από τους επιπλέον πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης θα απαιτήσει την ιδιαίτερα σημαντική αύξηση της ετήσιας απορρόφησης σε επίπεδο μεγαλύτερο του 5% του ΑΕΠ

Στρατηγικός σχεδιασμός υποδομών

Βελτιώσεις στο σύστημα παραγωγής δημοσίων έργων

Χρηματοδότηση έργων - Καινοτομίες και ΣΔΙΤ

Ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα

Ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων

Ανθρώπινο δυναμικό

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

twitter.com/IOBE_FEIR